

Bükk hegység egy irtásterületének csigái

Bába Károly

Abstract: *The mollusc fauna of deforested field in the Bükk-mts. (Hungary).* This paper presents the results of a detailed mollusc analysis implemented by quadrat sampling at a clearing on the western slope of the Rejtek Hill in the Bükk Mts. in NE Hungary. The flora of the clearing was Melitti-Fagetum. The identified mollusks were subjected to zoogeographic analysis and classified into Continental and Subatlantic elements. The habitat types for the individual species are also depicted.

Key words: molluscs, clearing, Bükk Mts, Rejtek, zoogeography

Anyag-módszer

A szerző a Bükk hegységben lévő Rejtek nyugati oldalának erdőirtás területén végzett kvadrátvizsgálatokat (10x25x25 cm). Az erdőirtás a vizsgálati évben (1990) történhetett *Melitti-Fagetum* erdőtársulásból. A gyűjtés 1990.07.11. történt. A talált fauna állatföldrajzi megoszlását (Bába, K. 1982, 1982–1983) és a fajok élőhely típus megoszlását vizsgáltam (Frömming, E. 1954). Az állatföldrajzi kategóriák két csoportba oszthatók: kontinentális és szubatlati csoportra. A két csoport a klímával van összefüggésben (1–2. táblázat). Az élőhely típusok E= erdőlakók, BE= bokorerdő lakók, S= nyílt térségek sztyepplakói (1–2. táblázat).

Eredmények

A területen 28 faj került elő. A fajok zöme erdőlakó (2. táblázat), 18 faj ami mutatja, hogy az irtás nem régen történt. 4 bokorerdő lakó és 7 sztyepplakó került elő.

Az állatföldrajzi megoszlás (Bába, K. 1982, 1982–1983) a következő:

A 24 állatföldrajzi kategóriából 9 kategória tartozik a kontinentális csoporthoz. Ebből három kategóriából 7 faj (40,75%) került elő. A szubatlati csoportból 13 kategóriából 22 faj (59,29%) került elő. Ami azt mutatja, hogy a volt erdőlakók zöme nedves, árnyékos erdei környezethez alkalmazkodott. A Bükk hegység klimatikusan is nedvesebb mint az Alföld. Ezt bizonyítja az állatföldrajzi megoszlás mellett az erdőlakók magas száma.

Összefoglalás

Az irtásterületen talált fajok az erdei faunát még megőrizték az erdőlakók magas száma (18) és a szubatlati állatföldrajzi kategóriák túlnyomó többsége révén (2. táblázat). Az irtásterületen lévő fauna a későbbiek során megsemmisül, mert a csigafajok mozgáskörzete alacsony 8–10 méter. Ez felveti az erdészet számára a Bükk Nemzeti Park területén az örökerdővé alakítás szükségességét, melyet Dr. Bartha Dénes 2001-ben javasolt (Tardy, J. 2001).

1. táblázat

Állat- földrajzi	Szülőhely típus	
1.4	BE	<i>Cochlicopa lubrica</i> (O.GF.Müller 1774)
8	S	<i>Truncatellina cylindrica</i> (Ferrussac 1807)
2.1	E	<i>Orcula doliolum</i> (Brugiere 1792)
6	S	<i>Pupilla triplicata</i> (Studer 1820)
1.4	S	<i>Vallonia pulchella</i> (O.F.Müller 1774)
1.4	S	<i>Vallonia costata</i> (O.F.Müller 1774)
8	S	<i>Chondrula tridens</i> (O.F.Müller 1774)
5.22	S	<i>Zebrina detrita</i> (O.F.Müller 1774)
9.3	E	<i>Cochlodina orthostoma</i> (Menka 1830)
6	E	<i>Cochlodina laminata</i> (Montagu 1822)
5.2	E	<i>Clausilia dubia</i> (Draparnaud 1805)
5.22	E	<i>Laciniaria plicata</i> (Draparnaud 1801)
8	S	<i>Ceciliooides acicula</i> (O.F.Müller 1774)
5.22	E	<i>Discus perspectivus</i> (Mühlfeld 1818)
1.4	BE	<i>Vitrina pellucida</i> (O.F.Müller 1774)
2.1	E	<i>Phenicolimax annularis</i> (Studer 1820)
5.22	E	<i>Vitrea diaphana</i> (Studer 1820)
6	E	<i>Vitrea crystallina</i> (O.F.Müller 1774)
8	E	<i>Vitrea contracta</i> (Westerlund 1871)
5.1	E	<i>Aegopis verticillus</i> (Lamarck 1822)
1.1	E	<i>Aegopinella pura</i> (Alder 1891)
5.21	BE	<i>Aegopinella minor</i> (Stabila 1864)
5.22	E	<i>Daudebardia brevipes</i> (Draparnaud 1801)
5.2	E	<i>Daudebardia rufa</i> (Draparnaud 1805)
5.22	E	<i>Oxychillus depressus</i> (Sterki 1880)
9.1	E	<i>Perforatella dybothrion</i> (M.Kimakovicz 1884)
9.2	E	<i>Perforatella vicina</i> (Rossmässler 1842)
5.11	BE	<i>Trichia hispida</i> (Linné 1758)
10.2	E	<i>Trichia striolata</i> (C.Pfeiffer 1868)

2. táblázat

Állatföldrajzi kategóriák				Kontinentális Subatlanti csoportok			
1.1	Kelet-szibériai			1	Kontinentális csoport		%
1.2	Nyugat-szibériai		–	1.1	Kelet-szibériai	1	
1.3	Euro-szibériai		–	1.2	Nyugat Szibériai	–	
1.4	Holarktikus polycentrikus		4	1.4	Euro-szibériai	–	
2.1	Turkesztáni xeromontán (Közép-Ázsiai)		1	1.4	Holarktikus	4	
2.2	Turkesztáni		–	2.2	Turkesztáni	2	
9.1	Kárpáti		1	3	Kaspi Szarmata	–	
9.2	Kárpáti szudéta gleccserperem fajok		1	5.3	Ponto-Pannon	–	
9.3	Kárpáti Balti		1	9.5	Dazikus-Podolikus	–	
9.4	Alpi Kárpáti		–	10.1	Boreo Alpi	–	
9.5	Dacikus-Podolikus		–				
10.1	Boreo Alpi		–		Összesen:	7	30,75
10.2	Boreo Montán		1		Szubatlanti csoport		
3	Kaspi Szarmata		–	2.1	Turkesztáni xeromontán	2	
4	Tirréni Dél-mediterrán		–	5	Ponto-mediterrán	1	
5.1	Ponto-mediterrán Illir stacioner		1	5.1	Stacioner	1	
5.2	Ponto-mediterrán						
	Illir expanzív		2	5.2.1	Tráciai	1	
5.3	Ponto-Pannon		–	5.2.1	Fagion illiricum stacioner	1	
5.2.1	Tráciai		1	5.2.2	Fagion Illiricum expanzív	6	
5.1.1	Fagion illiricum Moesiacum Stacioner		1	6	Adriato-mediterrán	3	
5.2.2	Fagion illiricum expanzív		6	7	Atlanto-mediterrán	–	
6	Adriato-mediterrán		3	9.1	Kárpáti	1	
7	Atlanto-mediterrán		–	9.2	Kárpáti Szudéta	1	
8	Holomediterrán polycentrikus		4	9.3	Kárpáti Balti	1	
			29	9.4	Alpi Kárpáti	–	
					Holomediterrán	4	59,29
					Összesen:	22	
	Élőhely típusok						
E	Erdőlakó		18				
BE	Bokorerdő lakó		4				
S	Sztyeplakó		7				

Irodalom

- Bába, K. (1982): Eine neue zoogeographische Gruppierung der Ungarischen Landmollusken und die Wertung des Faunebildes. – *Malacologia*, 22 (1–2): 441–454.
- Bába, K. (1982–1983): Magyarország szárazföldi csigáinak állatföldrajzi besorolásához felhasznált faj area térképek I. – *Fol.Hist.-nat.Mus.Matr.*, 8: 129–132.
- Frömming, E (1954): *Biologie der Mitteleuropäischen Landgastropoden*. – Duncker-Humboldt, Berlin
- Tardi, J. (2001): A természetszerű erdők kezelése. A kultúr és származék erdők megújítása. – *Természet Búvár Alapítvány Kiadó Bp.* 1–286.
- Pintér, L. (1984): Magyarország recens puhatestűinek revidiált katalógusa (Mollusca). – *Fol.Hist.-nat.Mus.Matr.*, 9: 79–89.

BÁBA, Károly
Szeged
Vár u. 6.
H-6720